

Autoportret umjetnika

Presečki, Ivan

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:697936>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

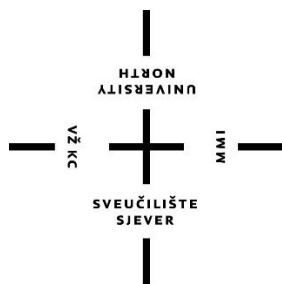
Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-02**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Sveučilište Sjever

Odjel za Medijski dizajn

Završni rad br. 152/MED/2021

Tapiserija: Autoportret

Student

Ivan Presečki, 3370/336

Mentor

Iva Matija Bitanga , izv. prof. art

Koprivnica, srpanj 2021. godine

Sveučilište
SjeverSVEUČILIŠTE
SJEVERIZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, IVAN PRESEČKI (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom AUTOPORTRET UMJETNIKA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, IVAN PRESEČKI (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom AUTOPORTRET UMJETNIKA (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za umjetničke studije

STUDIJ preddiplomski sveu ilišni studij Medijski dizajn

PRISTUPNIK Ivan Presečki

MATIČNI BROJ 3370/336

DATUM 26.08.2021.

KOLEGIJ Kreativni proces

NASLOV RADA Autoportret umjetnika

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Self-portrait of the artist

MENTOR Iva-Matija Bitanga

EVANJE izv.prof. art

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. doc. art. Dubravko Kuhta, predsjednik
2. doc. art. Antun Franović, član
3. izv.prof. art. Iva-Matija Bitanga, mentorica
4. doc. art. dr. sc. Mario Periša, zamjenski član
- 5.

Zadatak završnog rada

BROJ 152/MED/2021

OPIS

OPIS ZADATKA:

Tema ovog završnog rada je autoportret u tehnici tapiserije. Kreativni proces prikazan kroz dizajniranje ilustracije koja se kasnije izvoditi u tapiseriji. Potrebno je istražiti sve mogu nosti ovog tradicionalnog medija i odabrati odgovaraju i pristup.

U radu je potrebno:

- izvesti autoportret u skici
- digitalno ga obraditi i prilagoditi izvedbi u tapiseriji
- nau iti tehniku izrade i izraditi tapiseriju

ZADATAK URUČEN

1.9.2021.

SVUČILIŠTE
SIEVER

POTPIS MENTORA

UNIVERSITÄT
NORTH

UNIVERSITÄT
NORTH

Predgovor

Još iz srednjoškolskih dana vučem strast prema tapiserijama, no nikada nisam ozbiljnije razmišljao o izradi jedne. Jednom prilikom u srednjoj školi nas je profesorica odvela u postrojenje Regeneracije, a tamo sam po prvi puta shvatio što se sve može pretvoriti u tapiseriju: novčanice od 5 kuna, replike umjetničkih djela, tipografija, apstraktne kompozicije. Tapiserije su me ponovno zaintrigirale tijekom pandemije COVID-19, a tom prilikom sam dobio i više vremena za dublje upuštanje u svijet tapiserija. Ponovni odlazak u regeneraciju mi je pomogao steći drugačiji pogled prema svijetu tapiserija, a ovaj puta sam imao priliku prošetati kroz pogone regeneracije i uvjeriti se vlastitim očima kako zapravo izgleda cijeli proces izrade tapiserija - od samoga početka i stavljanja platna na okvir pa sve do završnih kontrola kvalitete.

Tapiserija se može izraditi pomoću električnog alata, igla za heklanje ili stare tehnike korištene na području Irana. Platno korišteno prilikom izrade tepiha dobiveno je miješanjem različitih vrsta materijala, najčešće mješavinom umjetno dobivenog materijala; u ovom slučaju mješavina je bila 20% pamuka te 80% poliestera. Kroz povijest tapiserije su predstavljale trofej nakon osvajanja nekog geografskog područja. U većini slučajeva, tijekom osvajanja i ratova bile su otuđene od originalnog vlasnika. S druge strane, u suvremenom dizajnu tapiserija se tretira kao umjetničko djelo.

Sažetak

Ovaj rad se na početku bavi poviješću tapiserije. Zatim se spominju umjetnici koji su ostavili svoj utjecaj kroz tapiseriju, a najbitnija među njima je Jagoda Bujić čije će se tehnike izrade analizirati te tehnike kojom se izrađuje autorski rad. Nadalje, u detalje opisuje što je sve potrebno za samu izradu tapiserije i izrade okvira. Uz to, govori se o vrstama pređe, o samome alatu i svim ostalim potrepštinama za izradu tapiserije kod kuće. Prolazi se kroz procese prenošenja digitalnog rada u analogni rad. Opisuje se vlastita tehnika izrade, dotiče se digitalnog dizajna samog autoportreta, prolazi kroz odabir boja te njihovog značenja. U suštini se obrađuje cjelokupni kreativni proces izrade autorskog djela. Cilj ovog djela je bio prikazati autora i njegove osjećaje kroz zanimljiv proces izrade tapiserije.

Ključne riječi: *Tapiserija, alat, okvir, platno, pređa, proces izrade*

Sadržaj

1.	Povijest tapiserija.....	1
1.1.	Umjetnici	3
1.2.	Jagoda Bujić	4
2.	Tehnika izrade tapiserija	8
3.	Prikupljanje sredstava za izradu tapiserije	9
3.1.	Izrada okvira	10
3.2.	Tkanina	14
3.3.	Pištalj za izradu tapiserija.....	15
3.4.	Vuna (Pređa).....	17
3.5.	Ljepilo za tapiserije.....	18
3.6.	Pomoćni alati	19
4.	Motivacija	21
5.	Izrada tapiserije	22
5.1.	Stavljanje platna na okvir	22
5.2.	Ocrtavanje skice.....	24
5.3.	Priprema alata za izradu tapiserije	25
5.4.	Biranje boja.....	26
5.5.	Proces izrade tapiserije	27
6.	Zaključak.....	29
7.	Literatura.....	30

1. Povijest tapiserija

Povijest i podrijetlo tapiserije vrlo su kontroverzne teme. Jedan od razloga jest činjenica da je većina nacija samostalno razvijala i unaprjeđivala svoju tehniku tkanja. Većina znanstvenika smatra da najstarija tapiserija dolazi iz Egipta. Pronađena je u grobnici Thutmosis IV (XV. pr. Kr.). „Povjesničari tvrde da su Egipćani usvojili ovu vrstu tkanja iz naroda Mezopotamije, o čemu svjedoče zapisi drevnih autora.,, [1]

Slika 1.

Dok su ljudi na zapadu bili uvjereni da su usavršili tehniku izrade tapiserija, na drugoj strani svijeta Kineski majstori su stvarali profinjene i jednostavne tapiserije popraćene motivima iz prirode. Pri tome su bili nadahnuti motivima egzotičnog cvijeća, isprepletenih stabljika i bajkovitih krajolika. Japan je od kineskih naroda usvojio umjetnost takvoga tkanja. Nadalje, riječ "tapiserija" dolazi iz Francuske. U 17. stoljeću Francuzi otvaraju tvornicu za izradu tapiserija koja je tako imenovala svoje proizvode. Stručnjaci smatraju kako se samo proizvodi spomenute tvornice s pravom mogu nazvati „tapiserije“, dok su svi ostali rešetke. Neke druge nacije imale su vlastiti naziv za rešetke; npr. u Grčkoj su to bile „trake“, u Italiji „Arezzi“, a na latinskom „tapetum“. Dodatno, ne smije se izostaviti široki opseg umjetnosti vezane uz tapiserije. Osim što su se dugi niz godina koristile kao simbol bogatstva, tapiserije se danas koriste u raznim poljima; neki od kojih su presvlake za tapecirani namještaj, tradicionalnu odjeću, a u nekim slučajevima čak zamjenjuje klasično slikarstvo. U srednjem vijeku tapiserije su stekle veliku popularnosti

tijekom masovnih križarskih ratova. Tapiserije su u ono vrijeme bile gledane kao trofej za osvajanje nekog područja i oduvijek su bile visoko cijenjena umjetnička djela. [1]

Slika 2.

Slika 3.

1.1. Umjetnici

Francuska je bila zaslužna da revitalizaciju tapiserije u 20 stoljeću. Mnogi veliki moderni umjetnici poput Pabla Picassa, Georges Braquea, Henrija Matissea, Fernanda Legera, Georges Rouaulta i Joana Miroa, da navedemo samo neke – odobrili su reprodukciju svojih djela 1932. godine. Spomenute reprodukcije izvedene su pod vodstvom Marie Cuttoli. Tvornica tapiserija Aubusson, odabrana za ovo važno tkanje, ponovno je postala veliko središte aktivnosti. Otprilike u isto vrijeme francuski slikar i dizajner tapiserija Jean Lurcat pod utjecajem gotičke tapiserije, osobito "Angers Apocalypse" iz 14. stoljeća zajedno s Francoisom Tabardom u Aubussonu formulira osnovna načela koja su trebala učiniti tapiseriju kolaborativnom umjetnošću. [2]

Nešto kasnije, 1947. godine Lurcat je uspostavio važnost „Association des Peintures Cartonnières de Tapisserie“ (Udruga crtača slikara tapiserije) u kojoj su djelovali i brojni Lucatovi učenici, poput francuskih dizajnera tapiserija Marca Saint-Saensa i Jeana Picarta Le Douxa. Dom Robert, benediktinski redovnik čije su fantastične tapiserije bile nadahnute perzijskim i srednjovjekovnim europskim stilom, bio je još jedan sljedbenik Lurkata. Drugi važni francuski dizajneri bili su umjetnici Henri Matisse i Marcel. [2]

Slika 4.

Godine 1962. u Lausanni u Švicarskoj postavljena je prva međunarodna izložba tapiserija, koja je nakon 1965. postala veliki bijenalni događaj. Spomenuta izložba suvremene umjetnosti tekstila jasan je dokaz ogromnog svjetskog interesa za medij sredinom 20. stoljeća, kao i ogromne raznolikosti povezanih dizajna, materijala i tehnika. [2]

1.2. Jagoda Bujić

Jagoda Bujić je poznata hrvatska tapiseristica i kostimografkinja. Rođena je u Splitu 14. ožujka 1930. godine. Svoje je akademsko zvanje stekla 1953. na Akademiji za primijenjenu umjetnost u Beču. Provela je dugi niz godina kao scenograf i kostimograf, a surađivala je s kazalištima u Zagrebu, Beču, Osijeku, Dubrovniku i Splitu. Sredinom šezdesetih godina prošlog stoljeća, Jagoda se posvećuje tapiseriji. Od početka nadahnuta pučkim predivom, izrađuje tapiserije slabije kvalitete, slabijeg kvalitete boja i karakteristične grube izradbe. Svoja je tkanja često izrađivala u velikim dimenzijama (Ritam II, 1978; Modra stabla, 1980). Jagoda izrađuje monumentalne instalacije od kovine (Ruža vjetrova u Splitu, 1987), a posljednjih godina izrađivala je kolažna djela od različitih vrsta materijala (Moderator, 2006; Školjka, 2008). Nagradu Vladimir Nazor za životno djelo dobiva 2014. godine. [3]

Slika 5.

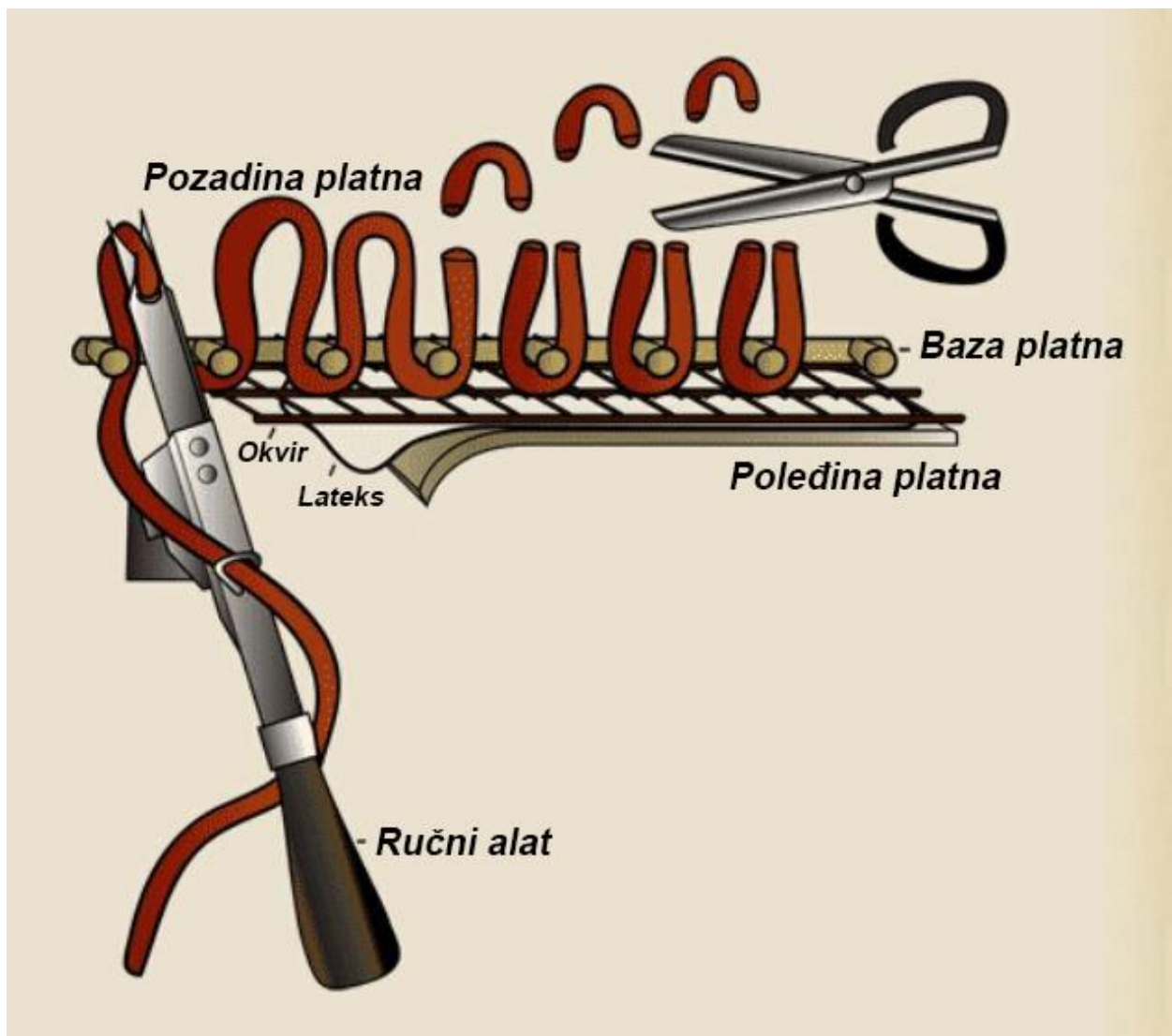
Slika 6. Jagoda Buić, L'Ange Chassé [Fallen Angel] (1966-69)

Slika 7. Jagoda Buić, Dubrovnik (1973)

2. Tehnika izrade tapiserija

U samom početku izrade tapiserija korišten je okvir na kojem su bile zategnute niti. Tehnika za izradu ovog završnog rada naziva se „Tufting“ – tehnika koja potječe iz SAD-a gdje su ju doseljenici koristili kako bi izradili toplu odjeću i prekrivače za krevet. U samim počecima proces izrade „tufting“ tapiserije zahtijevao je dugotrajan ručni rad. Proces izrade bio je sličan procesu koji se koristi i danas. Dakle, na platno se pomoću igle za šivanje umetala duga nit vune i zatim kontinuirano plelo. Takva tehnika je u suvremeno doba uvedena u industriju do mjere da je „tufting“ danas jedna od najvažnijih tehnika pri izradi tepiha / tapiserija. [4]

Slika 8.

3. Prikupljanje sredstava za izradu tapiserije

Spomenuta tehnika može se koristiti prilikom izrade otirača, manjeg tepiha za kupaonicu ili čak veće tapiserije poput one izrađene za ovaj rad (Slika 28.). Vrste materijala koje se mogu koristiti su sintetički materijal, akrilna i poliester vuna. No, kada se govori o sintetički proizvedenim materijalima, treba se napomenuti tanka granica između prirodnog i sintetičkog prijelaza; soja, bambus, kukuruz, industrijska konoplja te mnoštvo drugih biljnih materijala. Nadalje, bitno je i spomenuti vunu dobivenu u potpunosti prirodnim načinom. Janjeća vuna dobiva se od prvog šišanja mladog janjeta. Uz to, zanimljiva Merino vuna dobiva se od pasmine Merino, od ovaca porijeklom iz Novog Zelanda, a žive i u Australiji te Južnoj Americi. To su geografska područja poznata po teškim uvjetima za opstanak koji su Merino ovce potaknuli na adaptaciju kako bi mogle imati maksimalnu zaštitu od teških vremenskih uvjeta. Uzimajući u obzir rečeno o Merino ovcama, može sa sigurnošću reći da je njihova vuna najmekša i najbolja prirodno dobivena vuna. Dakle, postoji mnogo vrsta ovaca te načina dobivanja vune: gore navedeni biljni procesi, kemijski te prethodno opisani procesi dobivanja vune životinjskog porijekla. Pošto se za masivnu proizvodnju ne isplati koristiti Merino vuna, kompanije prelaze na jeftinije varijante poput Šetlandske vune izrađene od malih, ali vrlo izdržljivih domaćih ovaca škotskih Šetlandskih otoka te Periva vune kemijski obrađene radi uništavanja vanjskog sloja vlakana. [5]

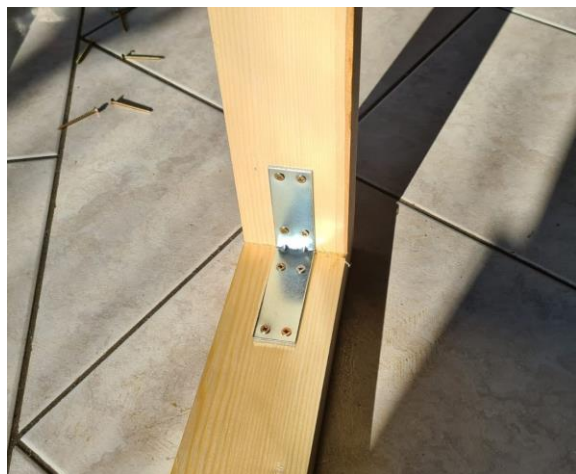
Slika 9. Vizualni prikaz kvalitete između prirodnog i sintetički dobivenog materijala

3.1. Izrada okvira

Nakon istraživanja o izradi tapiserije, krenuo sam izrađivati okvir. Za izradu nisu bile potrebne posebne vještine te je izrada, što se tiče same obrade drva, bila poprilično jednostavna. Bilo je potrebno izraditi oblik kvadrata od 4 grede drva te je greda preporučljivo rezati pod kutom od 45 stupnjeva. Za pričvršćivanje greda korišten je kutnik.

Slika 10. Vizualni prikaz spoja okvira

Slika 11. Vizualni prikaz korištenja kutnika

Grede trebaju biti ravne (presjek korištenih za rad je 4 cm x 9 cm) te je kod izrade okvira potrebno promisliti o njihovoj stabilnosti - preporučljivo je okviru dodati stope kako se ne bi prevrnuo. Dodatno rješenje jest prisloniti okvir uza zid, prilikom čega prije korištenja između zida i okvira treba postojati dovoljan razmak kako bi igla imala dovoljno prostora za rad.

Slika 12. Vizualni prikaz potpore nogama okvira

Prilikom same izrade okvira potrebno je obratiti pažnju na veličinu platna koje se može kupiti kao podloga. U ovom slučaju materijal se prodavao po 160 cm, što znači da bi u tom slučaju unutarnji dio okvira trebao biti približno istih dimenzija. Manji dio unutarnjeg dijela okvira rezultira određenom količinom uzalud potrošene tkanine pošto je potrebno ≈ 3 cm oko ruba kako bi se platno držalo na mjestu. Zato je unutrašnjost okvira za ovaj rad 150cm, što je omogućilo dovoljno prostora za pričvršćivanje tkanine bez većeg trošenja materijala. Uz sve navedeno, nakon izrade okvira potrebno je promisliti o načinu pričvršćivanja tkanine. Jedna od opcija jest korištenje pištolja za spajanje „klamerica“, no ovo nije trajno rješenje pošto zahtjeva dosta vremena prilikom skidanja platna s okvira. Za ovaj rad korišten je jednostavniji način - izrađena je letva u koju su se zabili čavlići pod kutom od 45 stupnjeva kako bi držali platno napetim. Također, oboje se može ponovno iskoristiti, za razliku od spojnica „klamerice“. Za lakšu izradu tapiserije treba omogućiti slobodno premještanje pređe i stoga treba razmisliti o upotrebi konstrukcije koja joj pomaže pri vođenju. U ovom slučaju to je riješeno pomoću stalka koji je integriran u okvir.

Slika 13. Vizualni prikaz letve i čavlića za držanje platna na okviru

Slika 14. Vizualni prikaz letve koja drži platno na okviru

Slika 15. Vizualni prikaz držača pred

Slika 16. Vizualni prikaz završenog okvira

Slika 17. Vizualni prikaz završenog okvira

3.2. Tkanina

Pri istraživanju vrste platna koja se koriste, došao sam do zaključka da se najčešće koristi redovnička tkanina („Monks Cloth“). Redovničko platno je vrlo skupo u Europi dok je to isto platno u Kini dvostruko jeftinije. Svoje platno i platno za ovaj rad je naručeno iz Njemačke. Iako je u Kini platno dvostruko jeftinije, dodatno plaćanje poreza i carine uvelike smanji razliku u cijeni naspram ostalih država. Uz sve navedeno, redovničko platno je i dalje isplativije od manje kvalitetnih verzija platna. U navedeno sam se osobno uvjerio kupivši nekvalitetna platna koja više-manje otežavaju izradu tapiserija. Iako je redovničko platno skuplje, odlučio sam se za njega prvenstveno radi kvalitete materijala koji se koristi prilikom izrade platna. Također, jednostavnije ga je pričvrstiti na okvir te se omogućuje veću konzistentnost prilikom izrade tapiserija. Smatram da je prije odluke za kupovinu veće količine platna potrebno nabaviti manju kako bi se mogla isprobati.

Nakon završenog rada na platnu potrebno je preklopiti višak tkanine koji ostane od samog rada, a postoji mnogo je načina pomoću kojih se može dovršiti tapiserija. Najbolje rješenje jest pištolj za vruće ljepilo. Također, može se i zašiti, no smatram da je vruće ljepilo brža i efikasnija metoda. Uz to, postoji i metoda za obrađivanje samih rubova tapiserije, a rubljenje se može izvesti rukom ili strojem. Ručna tehnika zahtjeva korištenje igli za heklanje te znanje vještine heklanja. Dok s druge strane, stroj je očito lakši način pošto ne zahtjeva znanje vještine heklanja. Smatram da rubljenje nije uvijek potrebno, pogotovo su rubovi tepiha kvalitetno presavijeni.

Slika 18. Vizualni prikaz Monk platna

3.3. Pištolj za izradu tapiserija

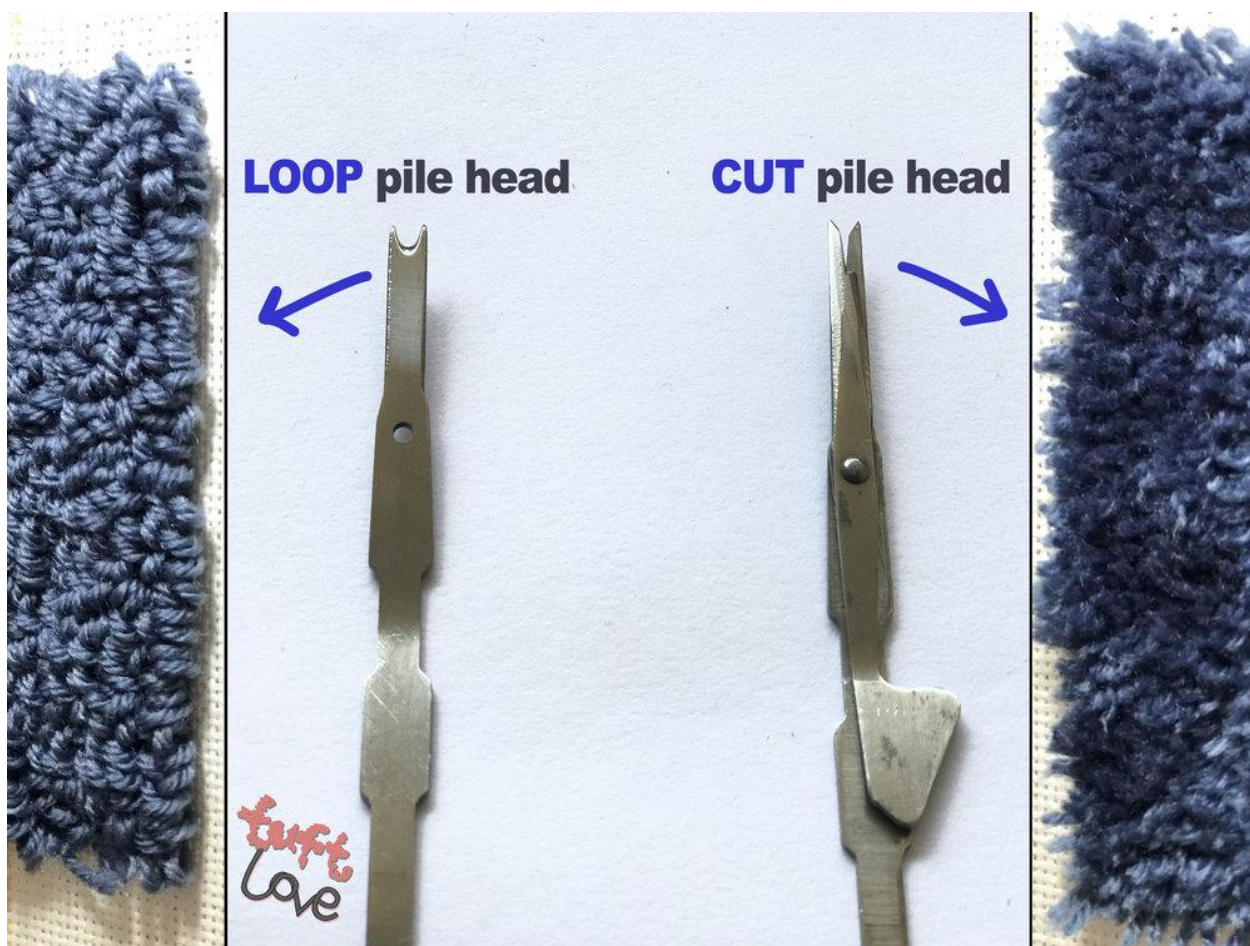
Prva i najvažnija odluka pri izradi ovakvih tapiserija jest, želite li ručno izrađivati svoju tapiseriju pomoću udarne igle ili želite investirati i nabaviti pištolj za izradu tapiserija. U slučaju izrade tapiserije za osobnu upotrebu ili kao hobi, isplativije je nabaviti udarnu iglu. Nadalje, glavna razlika između udarne igle i pištolja jest brzina izrade tapiserije. Sve ostalo se bazira na istoj tehnici te na završnom proizvodu nema znatno bitnih razlika.

Slika 19. Vizualni prikaz alata za izradu tapiserije

Prilikom kupnje pištolja za izradu tapiserija treba se odlučiti za *cut pile*, *loop pile* ili onaj koji može učiniti oboje. Prednost *cut pile* pištolja za izradu tapiserije je što omogućuje bolje izražavanje detalja. S druge strane, prilikom korištenja *loop pile* nastavka pređa je provedena kroz platno u kontinuiranom obliku. U tom slučaju, za odvajanje kontinuirane niti od samog platna koriste se šivaće škare. Nedostatak *cut pile* nastavka za izradu tapiserije jest potrošnja vune te nered od komadića vune koji lete po svudje. Također, *cut pile* nastavak ograničava prostor za isticanje detalja, ali to pravilo vrijedi samo kod manjih dimenzija tapiserije. No, *cut*

pile nastavak ima svoje prednosti poput brže izrade tapiserije i manje šanse za pogrešku. U slučaju pogreške, jednostavno se izvuče pogrešno pritisnutu nit van i ponoviti potez - jedan od razloga zašto je *cut pile* nastavak preporučljiviji za početnike. Uz to, jedna od bitnijih stavki kod nastavka *cut pile* jest da može proizvesti nevjerojatno mekanu teksturu tapiserije. Osobno sam se odlučio za *cut pile* način izrade pošto omogućuje mjesto za pogreške, lakše učenje i snalaženje u samoj izradi. Dodatno, materijali na ovom dijelu Europe poprilično su nedostupni i skupi. Što se tiče pištolja za izradu tapiserije, odlučio sam se na kupnju alata s oba nastavka. Pošto je nabavka alata vrlo teška, odlučio sam investirati u alat s oba nastavka. Jedini nedostatak jest da je alat zbog toga koji kilogram teži i ponešto otežava rad. Velika prednost korištenja oba nastavka prilikom izrađivanja tapiserije je njihovo kombiniranje kako bi se dobilo na trodimenzionalnosti umjetničkog djela. [6]

Slika 20. Vizualni prikaz razlike između loop pile i cut pile noževa za izradu tapiserije

3.4. Vuna (Pređa)

Prije kupovine veće količine vune za tepiseriju potrebno je testirati manju količinu. Dostupno je mnogo različitih vrsta pređe koja se može kupiti, a svaka vrsta pređe ima svoje prednosti i nedostatke. Dakle, neke vrste su vrlo meke, no ujedno i vrlo skupe. S druge strane, neke su vrlo jeftine, no kvaliteta im je lošija. Sam odabir vune nije jednostavan te u većini slučajeva presudi koliko novca želite uložiti. U slučaju da se tapiserija radi za narudžbu, vrsta vune ovisi o tome koliko ju je otprilike kupac voljan platiti. U oba slučaja dodatno se treba promisliti i koliko je izrada ekološki prihvatljiva. U ovom slučaju korištena je Akrilna pređa, prvenstveno radi uštede financijskih sredstava. Uz to je korištena tehnika *cut pile* koja troši dvostruko više vune i stoga se troškovi izrade tepiha lako povećaju pošto uvijek nešto može poći po zlu. Kod samog testiranja i odlučivanja koju pređu koristiti nije bilo previše izbora: vuna, akrilna pređa i pamučna pređa. Što se tiče upotrebe pamučne pređe, vrlo je zahtjevan materijal. Prilikom završavanja tepiha i finalnog uređivanja pamuk je toliko mekan i gladak da ne dopušta škarama da odrežu vrhove vune koji vire. No, moguće rješenje jest investiranje više novaca u deblji i čvršći pamuk. Iz ovog razloga je prije spomenuta važnost investicije u dobre šivaće škare. Dodatno, bitno je testirati pređu prilikom kupovanja te kupiti vunu različitih proizvođača kako bi se mogla otkriti preferirana pređa. [7]

Slika 21. Vizualni prikaz akrilne pređe

3.5. Ljepilo za tapiserije

Funkcija ljepila jest da spriječi odvajanje pređe od platna te se nanosi na stražnji dio tapiserije u trenutku kada je rad u potpunosti dovršen. Osobno koristim i smatram da je najbolje ljepilo za drvo jer funkcionira jednako dobro kao i skuplja. Istražujući koje ljepilo koristiti, pronašao sam latex, polivinil acetat i akrilni polimer. Nedostatak latexa jest da kroz određeni period gubi na svojoj čvrstoći držanja pređe te se kroz određeno vrijeme počne raspadati. Zbog toga se prilikom kupovanja latex ljepila preporučuje odabrati skuplji pošto je takav latex više kvalitete i samim time se uspori ili spriječi njegovo raspadanje. S druge strane, polivinil acetat (PVA) tj. ljepilo za drvo je vrlo jeftino i efikasno rješenje. Ljepilo nije otrovno, stoga sigurno za korištenje i pretežito se koristi u stolariji. Promatrajući omjer cijene i kvalitete, PVA je najisplativije ljepilo za korištenje. Nadalje, akrilni polimer koristi se dugi niz godina u industriji proizvodnje tepiha/tapiserije. Istraživanjem i prema pročitanoj, čini se da većina industrijskih proizvođača tapiserija koristi AAT 1132 ljepilo. Jedna od prednosti AAT 1132 je u tome što se jako dobro prianja na poledinu tapiserije i ne razgrađuje se s vremenom kao neka druga ljepila. Prilikom biranja ljepila isprobane su dvije vrste ljepila. Pattex ljepilo mi se je svidjelo i isprva se činilo kao rješenje dileme koje ljepilo koristiti. Kroz period od tjedan dana sušenja dolazim do spoznaje da se pattex ljepilo jako teško suši i ostaje ljepljivo na dodir. Drugo ljepilo je bilo Drvospoj i to je trenutno ljepilo koje koristim prilikom lijepljenja poledine tapiserije. Funkcionira odlično te se vrlo brzo suši i ostaje čvrsto. [8]

Slika 22. Vizualni prikaz ljepila za poledinu tapiserije

3.6. Pomoćni alati

Pri izradi tapiserije pištolj za izradu nije dovoljan da se tapiserija izradi na profesionalnoj razini. Postoji nekoliko alata olakšavaju i ubrzavaju sami proces izrade tapiserije. Neki od tih alata nisu nužno potrebni, no sigurno će ubrzati proces izrade.

Jedna od najvažnijih stavki prilikom same izrade je trajni marker. Njime se najbolje ocrta šablona tapiserije prije samog upuštanja u izradu iste. Zatim, pinceta tj. gumica u svijetu izrade tapiserija. Pinceta olakšava micanje pogrešaka učinjenih prilikom rada, odnosno služi za vađenje niti iz platna. Škare su potrebne za bilo koju tehniku izrade. U *cut pile* tehnici se ne koriste škare, no i dalje su od koristi prilikom rezanja platna ili prilikom završnog šišanja tapiserije. Škare su ujedno i vrlo bitan alat prilikom korištenja tehnike *loop pile*, za odvajanje pištolja od tkanine. Nisam investirao novce u mašinu za šišanje jer smatram da se škarama može postići jednako kvalitetna završna obrada tapiserije. Inače, mašina za šišanje ubrzava postupak te se preporučuje mašina za šišanje ovca. Nadalje, potrebna je lopatica tj. „špahtla“ kojom se nanosi ljepilo. Također, može se koristiti i kist jer olakšava nanošenje manje viskozno ljepila na poledinu platna – osobno sam i pristupio tom načinu. Potreban je i pištolj za vruće ljepilo za lijepljenje rubova tapiserije. Za lakše ocrtavanje šablone na platno preporučuje se kupiti jeftini projektor. Uz sve navedeno, osobito je važno održavanje pištolja za izradu tapiserije. Za to koristim višenamjensko ulje za strojeve kako se ne bi došlo do nepotrebnog trenja i trošenja alata.

Slika 23. Vizualni prikaz dodatnih alata za olakšanu izradu tapiserija

4. Motivacija

Za proces i realizaciju samoga djela trebalo mi je dosta vremena. Koliko god tema ovog završnog rada zvuči jednostavno, ona svakako nije. Na početku sam odabrao tapiseriju kao svoj medij. Zatim je trebalo razraditi proces rada iz digitalnog oblika (skica na računalu) u analogni oblik (tapiserija). Prilikom rada na računalu uzeo sam u obzir količinu detalja koju ću koristiti prilikom izrade tapiserije. Vrijeme je odmicalo, a još uvijek nisam imao ideju što ću staviti na svoju tapiseriju. U tom trenutku se pojavilo pitanje gdje to sve vodi - a jednostavno - vodi ka želji za promjenom i napredovanjem. Istraživanje alata za izradu i procesa same izrade predstavilo mi je zanimljiv izazov. Više puta trebao sam odlučiti hoću li uložiti više novaca ili pokušati biti inovativan i smisliti jeftinije rješenje problema. Bilo je motivirajuće istraživati radove raznih umjetnika te upijati njihove ideje kako bi pronašao vlastitu. Ujedno me demotiviralo što sam pripremio sve što je bilo potrebno za izradu, a ideja se još uvijek nije rodila. Ipak, u međuvremenu sam izradio par tapiserija za vježbu i poklon bliskim ljudima što me pak motiviralo da započnem raditi na ovom radu. To je i pobudilo želju za mogućim otvaranjem obrta u budućnosti, pogotovo nakon što sam dobio pozitivne povratne informacije od poznatih i nepoznatih ljudi.

Digitalni medij je bio primarno sredstvo mojeg izražavanja, međutim te mi tehnike ne pružaju užitak. Otkrio sam tapiseriju i tako se odlučio izraziti kroz novi medij. Oduvijek sam razmišljao o završnom radu kao kompoziciji koja treba biti velikih dimenzija. Međutim, slušajući savjete prijatelja i kolega sam odlučio o izradi autoportreta. Možda je i duboko u meni zapravo to ono u čemu sam se želio izraziti. Vlastiti odraz, koji je umjesto riječima, stvoren crtama, bojama i oblicima. Pri tome umjetnik vidi svoj odraz, emocije i strahove. Autoportret se može gledati i kao umjetnikova vlastita zrcalna slika. Emocije, strahove pa naposljetku i zrcalnu sliku sebe prikazao sam odabirom boja. Plava boja nosi puno simbolike, a na završetku izrade daje mi osjećaj zadovoljstva i mira jer sam se riješio blokade s početka stvaranja rada. Iako su često autoportreti izrađeni u polovičnoj figuri, odabrao sam prikazati se prikazom čitavog lika. Također, prikazuje se direktno gledanje jer mi se takav autoportret činio osobniji.

5. Izrada tapiserije

Prije samog početka izrade tapiserije, kupljena pređu se premotava na čunjeve kako bi se pređa lakše odmatala prilikom rada. Isplativije je kupovati pređu u kuglama nego na čunjevima, a i htio sam se uvjeriti da će odmotavanje pređe teći glatko. Isprobana su oba načina. Pređa u kugli se nakon 5 do 10 minuta rada krenula petljati te se na kraju izgubi 200 metara pređe zbog zapetljavanja. S druge strane, namotavanjem pređe na čunjić se izgubi samo 5 minuta.

Slika 24. Vizualni prikaz namotane pređe spremne za upotrebu

5.1. Stavljanje platna na okvir

Nadalje, u okvir se dodaje podloga. Tkanina se treba pažljivo rastegnuti što je moguće čvršće pazeći da se ne rastrga. Započne se s jedne strane i kreće se po okviru. Na taj način napetost tkanine postepeno raste. Velika prednost redovničke tkanine koja je korištena za ovaj rad je to što na njoj nalaze linije koje osiguravaju da se tkanina ne iskrivi kad se nategne.

Slika 25. Vizualni prikaz stavljanja platna na okvir

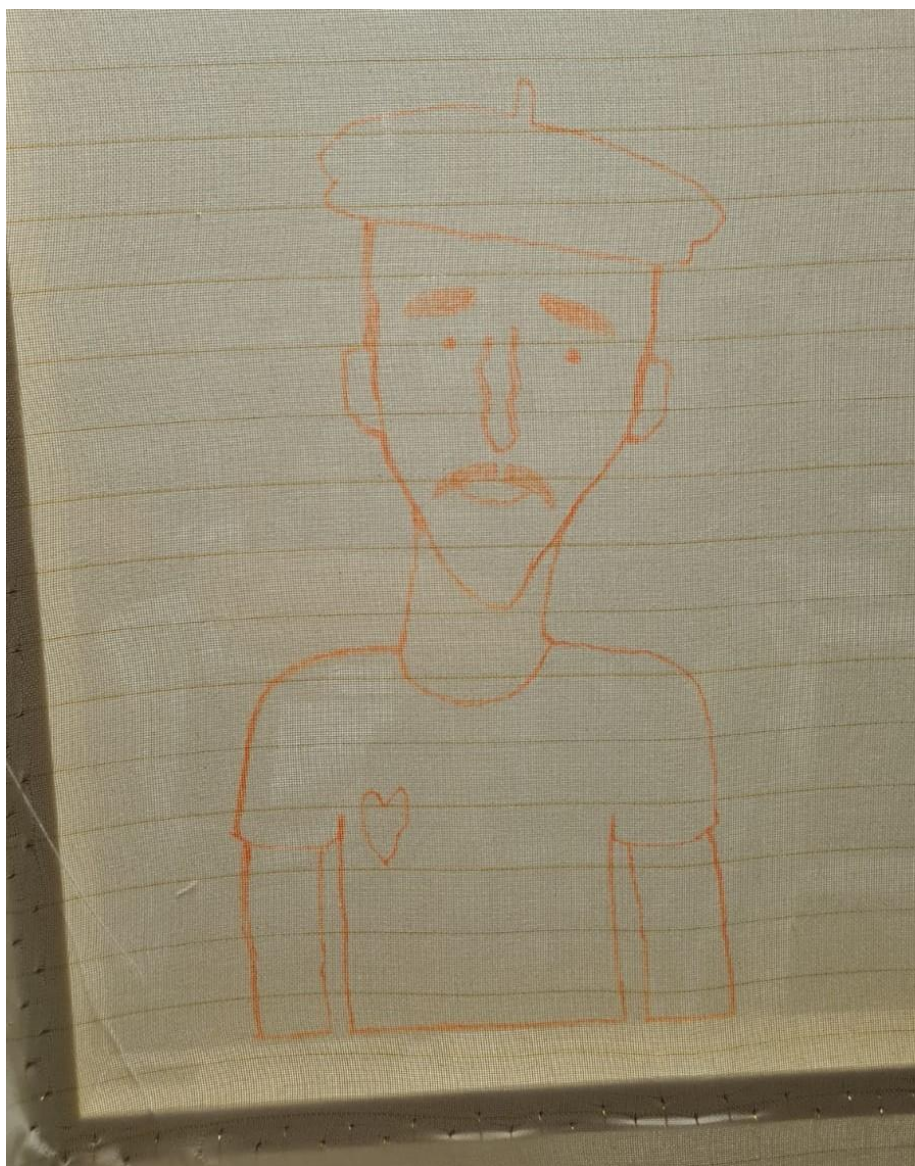

Slika 26. Vizualni prikaz provjeravanja napetosti platna

5.2. Ocrtavanje skice

Nakon pričvršćivanja tkanine na okvir vrijeme je za precrtavanje skice. Korišten je jeftin projektor koji olakšava precrtavanje na platno. Naravno, moguće je crtati slobodnom rukom. Projektor je korišten radi veće točnosti i sigurnosti u proporcije te manje vjerojatnosti pogreške koje kasnije otežavaju rad.

Pri odabiru dizajna treba imati na umu da razina detalja u tapiseriji ne bude previsoka, no što je veća tapiserija omogućuje se više mjesta za detalje. Također, u finalnom dijelu tapiserije može se dosta toga očistiti i stoga linije mogu izgledati bespriječno. U slučaju izrade tepiha treba imati na umu da će ljudi hodati po njemu ili usisavati te da će se vlakna u tom slučaju vjerojatno pomaknuti. Uz sve navedeno, svoje tepiserije izrađujem vrlo guste tako da do sada nije bilo problema sa iskrivljenim dizajnom.

Slika 27. Vizualni prikaz ocrtavanja skice prije izrade tapiserije

5.3. Priprema alata za izradu tapiserije

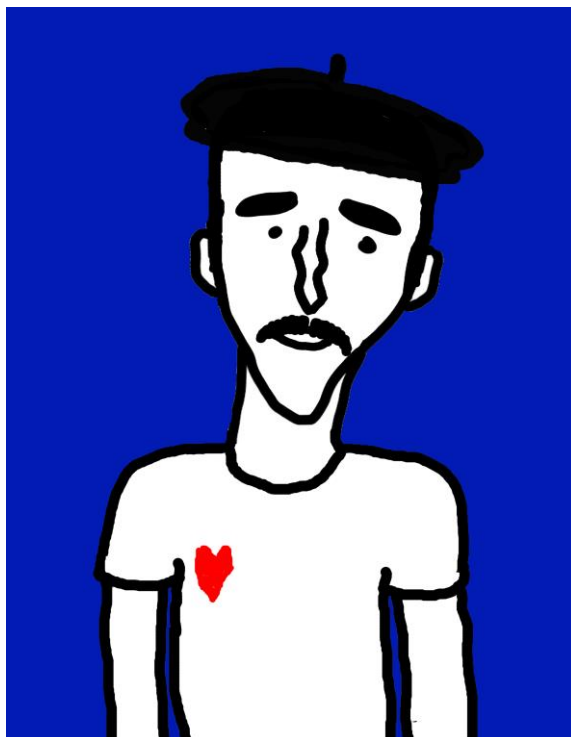
Prije izrade tapiserije provlači se pređu kroz držač na vrhu pištolja. Zatim se pomoću tanke žice provlači ostatak pređe kroz iglene uši. Prilikom pripreme pištolja dobro je obratiti pažnju na debljinu pređe. Ovisno o debljini, minimalno biste trebali koristiti dvije do četiri niti pređe.

Slika 28. Vizualni prikaz pripreme alata za izradu tapiserije

5.4. Biranje boja

Rad je baziran na četiri boje, a odabir se bazirao na temelju osjećaja vezanih uz moj pogled na svijet i samoga sebe. Prilikom biranja pozadinske boje tapiserije, odlučio sam se za plavu boju. Plava boja je poznata po tome da odašilje osjećaj povjerenja i pouzdanosti. Prvenstveno, plava boja pomaže pri dostizanju umirujućeg mentalnog stanja, ujedno i jedan od razloga zašto je plava boja toliko popularna u svijetu. Crvena je moja najdraža boja i stoga je već unaprijed izabrana kao jedna od boja na tapiseriji. Dodatno, crvena se boja često povezuje s energijom, ratom, opasnošću, snagom i moći. S druge strane sa strašću, željom i ljubavlju. Poveznica ovog rada i crvene boje jest strast i ljubav prema svojem zanatu. Pri dizajnu autoportreta korištene su crna i bijela pređa. Razlog tome je kontrast, jednostavnost i čistoća. Bijela boja se povezuje sa svjetlom, dobrotom i za nju se smatra da je boja savršenstva. U ovom radu bijela boja služi kao prikaz sigurnosti i čistoće. Naposljetku ostaje crna boja koja se povezuje s elegancijom, formalnošću i misterijom. Dodatno, osobno povezujem crnu boju sa strahom od nepoznatog te je crna boja najbolje istaknula linije autoportreta. Prilikom izrade same skice morao sam obratiti pažnju na količinu detalja prilikom digitalne obrade, a to sam radio iz razloga što vuna ne dopušta toliku količinu detalja na manjim dimenzijama. Iz tog razloga sam odlučio smanjiti detalje kako bi dobio bolju kvalitetu rada. [9]

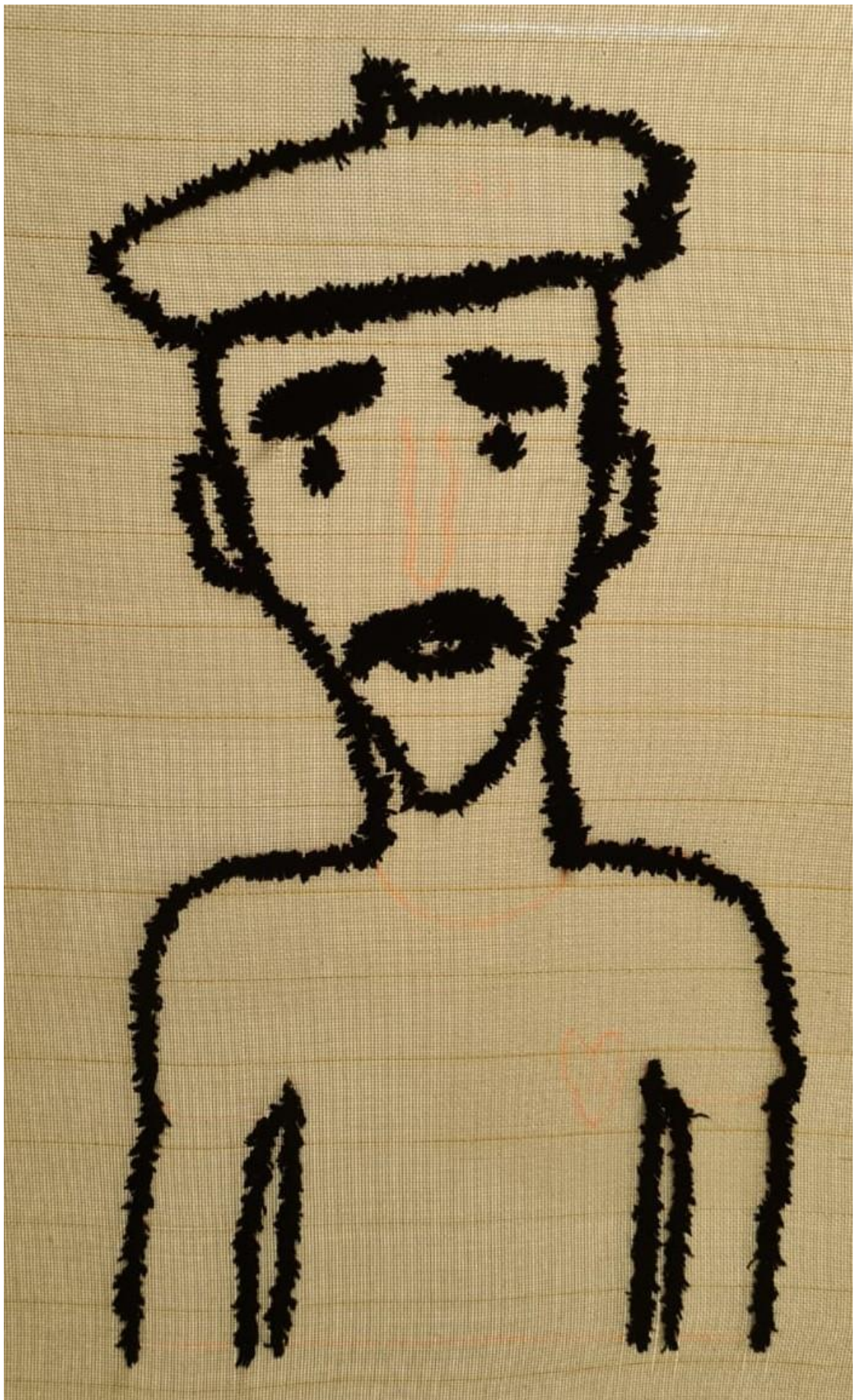
Slika 29. Skica autoportreta

5.5. Proces izrade tapiserije

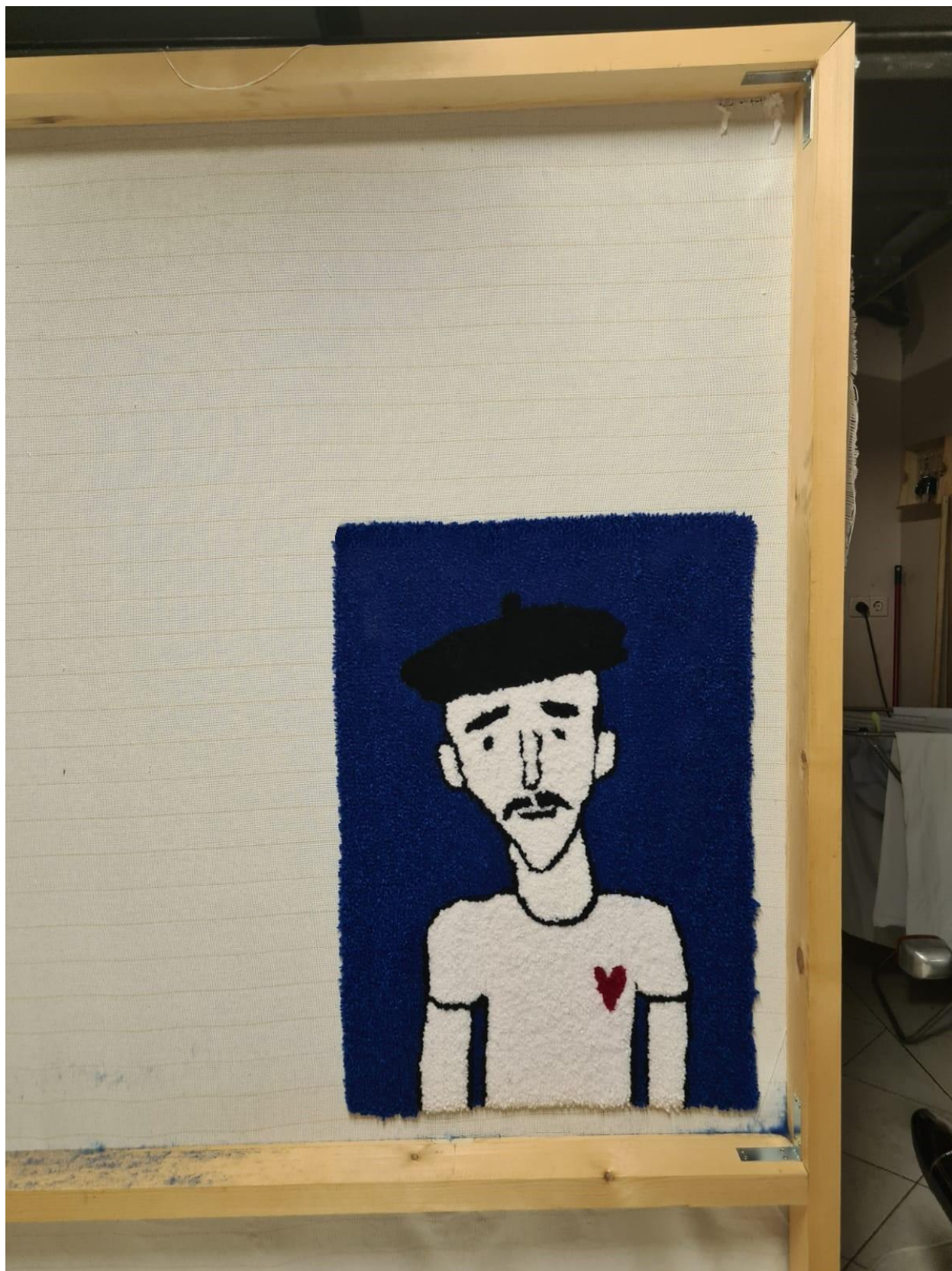
Uvijek krećem s jednom ravnom linijom kako bi kalibrirao osjećaj za tehniku, pritisak i brzinu. Nakon toga napravim nekoliko ravnih linija i zatim krećem s krivuljama. Bitno je spomenuti da se kod krivulja i neravnih linija u tapiseriji nikako ne smije okretati pištolj okomito prema dolje i pokušati raditi liniju. Na taj način platno će se istog trena rasporeti i stoga uništiti. Smatram da je najbolji način upravljanja pištoljem za izradu tapiserije kretanje u malim rafalima tijekom kojih se ispravlja položaj pištolja. Prilikom izrade je bitno obraćati pažnju na vrh pištolja kako bi tzv. „noga“ pištolja ostala u konstantnom doticaju s tkaninom. U suprotnom se tkanina se lako raspara ili linije pređe ispadnu nekonzistentne. U priloženim fotografijama jasno se može vidjeti spomenuto započinjanje izradom linija nakon kojih se ta područja popunjavaju. Nadalje, preferiram mekše i rjeđe gustoće tapiserije. Zato su redovi pređe stavljeni jedan do drugog uz mali razmak. Također, gustoća tapiserije ovisi i o broju niti pređe koja se koristi. Za ovu tapiseriju su korištene dvije. Uz sve navedeno, takvim načinom izrade tapiserije uštedi se na materijalu što je ujedno i ekološki prihvatljivije.

Slika 30. Vizualni prikaz gustoće pređe na poleđini tapiserije

Slika 31. Vizualni prikaz izrade tapiserije

Slika 32. Vizualni prikaz dovršene tapiserije

Slika 33. Vizualni prikaz tapiserije

6. Zaključak

Pisanjem ovog završnog rada dotaknuo sam se svojih glavnih ciljeva. Uspio sam prikazati tapiserije u nesvakidašnjem prikazu. Većina ljudi, kada se spomene riječ tapiserija, pomisli na stare prašnjave tepihe od svojih baka i djedova. Vrlo rijetko možemo pronaći tapiseriju u kućanstvu modernog čovjeka. Tapiserije su ostale tek staro odbačeno ruglo koje se eventualno vidi u starim džamijama, muzejima i dvorcima. Moj cilj je bio prikazati da su tapiserije zapravo žive i zabavne. Mogućnosti i raznovrsnosti tapiserija u 21. stoljeću su nevjerojatne, a materijal, alat i potrepštine su uz pomoć interneta su jednostavni za nabaviti

Izrada okvira, nabavci alata, pronalaženje distributera materijala, sve je to bio dugotrajan proces koji je započeo u karanteni. Promišljanja i kupnja alata na nepovjerljivim stranicama te sati uloženi u istraživanja kako za najmanju svotu novaca dobiti kvalitetan i pouzdan materijal - to su sve problemi s kojima sam se borio prije samog pisanja rada. Smatram da sam uspio ostvariti vlastiti cilj i po mogućnosti nekome približiti ne tako popularan svijet tapiserija.

7. Literatura

Internet izvori:

- [1] <https://hr.decoratex.biz/tekstil-dlya-doma/gobeleny/> Pristupio 01.08.2021.
- [2] <http://www.visual-arts-cork.com/tapestry-art.htm> Pristupio 01.08.2021.
- [3] <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=3070> Pristupio 03.08.2021.
- [4] <https://www.britannica.com/technology/floor-covering> Pristupio 03.08.2021.
- [5] <https://www.wikihow.com/Tell-Wool-Yarn-from-Acrylic-Yarn> Pristupio 01.08.2021.
- [6] Howard L Needles and Von Moody: Tufted Carpet: Textile Fibers, Dyes, Finishes and Processes, 2000., str. 134
- [7] Howard L Needles and Von Moody: Tufted Carpet: Textile Fibers, Dyes, Finishes and Processes, 2000., str. 18
- [8] Howard L Needles and Von Moody: Tufted Carpet: Textile Fibers, Dyes, Finishes and Processes, 2000., str. 163
- [9] Howard L Needles and Von Moody: Tufted Carpet: Textile Fibers, Dyes, Finishes and Processes, 2000., str. 137
- [10] <https://www.regalerija.hr/hr/o-nama-regalerija>

Popis slika

Slika 1. https://hr.decoratex.biz/tekstil-dlya-doma/gobeleny/#h2_349257

Slika 2. https://hr.decoratex.biz/tekstil-dlya-doma/gobeleny/#h2_349257

Slika 3. https://hr.wikipedia.org/wiki/Tapiserija_iz_Bayeuxa

Slika 4. https://en.wikipedia.org/wiki/Apocalypse_Tapestry

Slika5. <https://www.calvertjournal.com/articles/show/12598/jagoda-buic-croatia-textile-sensuous-textile-environments>

Slika6. <https://www.calvertjournal.com/articles/show/12598/jagoda-buic-croatia-textile-sensuous-textile-environments>

Slika 7. <https://www.orientalrugsalon.com/wp-content/uploads/2016/02/tufting-gun.gif>

Slika 8. <https://www.wikihow.com/Tell-Wool-Yarn-from-Acrylic-Yarn>

Slika 9. Privatna arhiva

Slika 10. Privatna arhiva

Slika 11. Privatna arhiva

Slika 12. Privatna arhiva

Slika 13. Privatna arhiva

Slika 14. Privatna arhiva

Slika 15. Privatna arhiva

Slika 16. Privatna arhiva

Slika 17. Privatna arhiva

Slika 18. Privatna arhiva

Slika 19. <https://machinetufting.com/blog-1/2019/2/14/loop-and-cut-heads-on-electric-tufting-gun>

Slika 20. Privatna arhiva

Slika 21. Privatna arhiva

Slika 22. link

Slika 23. Privatna arhiva

Slika 24. Privatna arhiva

Slika 25. Privatna arhiva

Slika 26. Privatna arhiva

Slika 27. Privatna arhiva

Slika 28. Privatna arhiva

Slika 29. Privatna arhiva

Slika 30. Privatna arhiva

Slika 31. Privatna arhiva

Slika 32. Privatna arhiva

Slika 33. Privatna arhiva